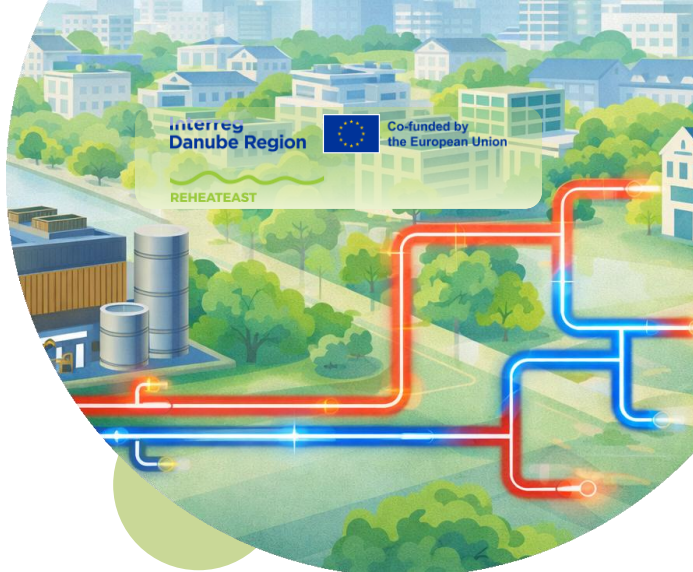

Daljinsko ogrevanje bo eden ključnih stebrov energetskega prehoda

REHEATEAST Nacionalni povzetek za odločevalce št. 1 | Stanje in prihodnji razvoj sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja v Sloveniji

Prvi nacionalni povzetek za odločevalce, pripravljen v okviru projekta REHEATEAST, prinaša vpogled v ključne izzive in usmeritve razvoja sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja (SDOH) v Sloveniji, kot jih vidijo glavni deležniki, ki delujejo na tem področju. Ti so bili v okviru projekta REHEATEAST povabljeni k sodelovanju v anketi o stanju in prihodnjem razvoju tega sektorja. Na vprašanja, organizirana v šest tematskih sklopov, je odgovorilo 20 zaposlenih iz 18 različnih organizacij. Nacionalni povzetek poleg glavnih ugotovitev, ki so skupne vsem sogovornikom, izpostavlja tudi specifiko posameznih skupin deležnikov.

Daljinsko ogrevanje v Sloveniji danes

Sistemi daljinskega ogrevanja (SDO) delujejo danes v približno tretjini slovenskih občin. S toploto oskrbujejo okoli **17 % vseh stanovanj**. Kar 40 % vseh sistemov je mikro (do 1 MWth), še nadaljnjih 42 % pa malih (od 1 do 10 MWth). **Večina SDO je visokotemperaturnih**, torej sistemov druge generacije. Največ toplote, v zadnjih letih od 74 do 85 %, je proizvedene v sistemih soproizvodnje toplote in električne energije (SPTE), med energetske vire pa prevladujeta zemeljski plin (40 %) in premog (36 %). **Delež toplote iz obnovljivih virov energije (OVE) in odvečne toplote (OT) je bil leta 2023 samo 21,2-odstoten.** Daljinsko hlajenje je še naprej zelo omejeno, s samo dvema večjima sistemoma v Velenju in Kranju.

Ključni izzivi prihodnjega razvoja daljinskega ogrevanja

Deležniki se strinjajo, da bo daljinsko ogrevanje eden ključnih stebrov energetskega prehoda, saj lahko učinkovito prispeva k razogljičenju, večji učinkovitosti in odpornosti energetskega sistema ter izboljšanju kakovosti bivanja v urbanih okoljih. Vsega tega pa ne bo mogoče doseči, ne da bi ustrezno naslovili naslednje ključne izzive:

Potreba po stabilnem in jasnem regulativnem okviru

Obstoječi regulativni okvir postavlja temelje za razvoj sektorja, vendar v praksi pogosto **ne zagotavlja dovolj jasnih, stabilnih in usklajenih pogojev za učinkovito izvajanje projektov**. Potrebni sta **večja usklajenost med nacionalnimi in lokalnimi politikami** ter nadgradnja regulativnega okvira **z dodatnimi izvedbenimi smernicami**.

Ključna vloga financiranja

Naložbe na področju DO so zaradi visokih investicijskih stroškov še vedno močno odvisne od razpoložljivih javnih sredstev in sredstev EU. Obenem **obstoječe podporne sheme pogosto bolj spodbujajo individualne ogrevalne sisteme** (npr. toplotne črpalke) kot pa sistemske rešitve, kot so SDOH. Za razvoj sektorja so potrebni **dolgoročno dostopni in predvidljivi finančni instrumenti**, in sicer tudi **za pripravo projektov**, ter **vključevanje novih finančnih instrumentov** (npr. javno-zasebnega partnerstva).

Administrativne ovire

Dolgotrajni in zapleteni administrativni postopki, zlasti **pri umeščanju energetskih objektov v prostor, pa tudi pri pridobivanju razpoložljivih finančnih sredstev**, pomembno upočasnjujejo razvoj projektov in zmanjšujejo interes investitorjev in občin za njihovo izvajanje.

Ključni izzivi prihodnjega razvoja daljinskega ogrevanja

(nadaljevanje s prejšnje strani)

Občine kot glavni akter razvoja daljinskega ogrevanja

Občine so odgovorne za pripravo lokalnih energetskih konceptov in prostorsko načrtovanje. S svojimi odločitvami, ki omogočajo (ali preprečujejo) izvedbo projektov, so **ključne pri spodbujanju ali oviranju razvoja SDOH**.

Številne občine so pri izvajanju teh nalog **premalo aktivne**. Vzrok tega je pogosto **pomanjkanje strokovnega kadra in podpore z nacionalne ravni** za delo na tem področju. Z oblikovanjem javnega mnenja so občine **odgovorne tudi za promocijo SDOH**.

Potreba po boljšem sodelovanju med deležniki

Vključevanje ključnih deležnikov v oblikovanje prihodnosti SDOH je **nezadostno in ne dovolj sistematično**, kar zmanjšuje učinkovitost razvoja sektorja. K sodelovanju je treba **pritegniti tudi stanovanjska združenja in upravnike stavb**, ki imajo pomemben vpliv na investicijske odločitve v stavbah, vključevanje vseh deležnikov v procese oblikovanja politik in pripravo projektov pa naj bo **pravočasno in sistematično**.

Kje se mnenja deležnikov razhajajo

1 Državni organi (ministrstva, agencije ...)

Ta skupina deležnikov poudarja predvsem sistemsko vlogo SDOH pri zagotavljanju stabilnosti energetskega sistema in doseganju podnebnih ciljev. Zdi se jim, da je na voljo dovolj finančnih sredstev za izvedbo projektov, da pa je težava v pomanjkanju kakovostno pripravljenih projektov in pomanjkanju kadrov na lokalni ravni. Obenem priznavajo, da je sodelovanje z drugimi deležniki običajno samo formalno.

2 Organi na lokalni ravni (občine, lokalne energetske agencije)

Občine in lokalne energetske agencije izpostavljajo zlasti praktične izzive izvajanja projektov na področju DO, kot so umeščanje v prostor ter pomanjkanje finančnih spodbud in strokovnih kadrov, opozarjajo pa tudi na razkorak med nacionalnimi politikami in realnostjo na terenu. Zanimivo je, da občine same sebe ne vidijo kot ključnih akterjev za razvoj DO, ampak to vlogo pripisujejo ponudnikom OVE, zlasti biomase, in opreme.

3 Distributerji toplote

Distributerji toplote so deležniki, ki najbolj poudarjajo potrebo po boljšem dialogu z državo in izpostavljajo slabšo konkurenčnost SDOH v primerjavi z drugimi načini ogrevanja, in sicer tudi zaradi neusklajenosti politik. Izpostavljajo potrebo po boljših ekonomskih pogojih poslovanja, ki vključuje zagotovljen donos na kapital, več nepovratnih sredstev in ugodnejše kreditne pogoje. Želijo si tudi večjo regulacijo sektorja, zlasti glede določanja načinov ogrevanja na določenih območjih.

4 Ponudniki opreme

Pomanjkanje strateškega načrtovanja ogrevanja, in tudi hlajenja, je eden od izzivov na katerega še posebej opozarjajo ponudniki opreme. Kot enega pomembnih dejavnikov za razvoj SDOH tudi oni izpostavljajo pomen kakovostne priprave projektov, obenem pa se osredotočajo na tehnološki razvoj in inovacije na področjih digitalizacije, naprednih tehnologij in povezovanja sektorjev.

Ključno sporočilo za odločevalce

Sektor DO s svojim potencialom za razogljčenje, večjo energetsko neodvisnost in izboljšanje kakovosti bivanja **predstavlja strateško priložnost za preoblikovanje energetskega sistema v Sloveniji**. Pričakovani razvoj na področju ogrevanja vključuje **smiselno kombinacijo centraliziranih in decentraliziranih rešitev**, v samem sektorju DO pa predvsem **postopno opuščanje fosilnih goriv, vključevanje novih virov in posodobitev sistemov, pa tudi izrabo novih možnosti za shranjevanje energije**. Kako uspešen bo ta razvoj, bo odvisno predvsem od sposobnosti države in drugih deležnikov, da poiščejo za vse sprejemljive rešitve, ki so izvedljive v lokalnem okolju, ter tako zagotovijo **stabilno, usklajeno in dolgoročno usmerjeno podporno okolje**, ki bo omogočilo mobilizacijo potrebnih sredstev in učinkovito izvajanje projektov.

Več informacij:

Jure Čizman in Barbara Petelin Visočnik,
Institut „Jožef Stefan“
jure.cizman@ijs.si; barbara.visocnik@ijs.si

Institut
"Jožef Stefan"
Ljubljana, Slovenija

Interreg
Danube Region
REHEATEAST

Co-funded by
the European Union